

Evaluatie huishoudelijke energiescan

September 2017

INHOUD

1.	Aanleiding voor de evaluatie van de energiescan	3
2.	Wettelijke basis en financiering van de energiescans	4
2.1.	Energiebesluit van 19 november 2010	4
2.2.	Het Besluit van de administrateur-generaal van het Vlaams Energieagentschap van 14 december 2011 houdende,....., de minimumvereisten waaraan energiescans moeten voldoen.	6
3.	beschrijving van de energiescan	6
3.1.	De basisscan	6
3.2.	De opvolgscan type 1.....	6
3.3.	De opvolgscan type 2 in functie van de plaatsing van dakisolatie, dubbele beglazing en/of hoogrendementsketel	6
3.4.	Uitvoerders van de energiescans.....	7
4.	Historiek van de energiescan.....	7
4.1.	Energiescans: doelgroep en inhoud	7
4.2.	Energiescans: aantal en kostprijs.....	11
4.3.	Registratie en rapportage	11
5.	Link scans en uitvoering energiebesparende werken – opzetten van een nulmeting	11
6.	Evaluatie en Aanbevelingen	20
6.1.	Evaluatie van het instrument van de energiescan.....	20
6.2.	Aanbevelingen	21
6.2.1.	Het actiever en intenser begeleiden van kwetsbare gezinnen bij een leverancierswissel.....	22
6.2.2.	Maatregelen die de doorstroom naar de uitvoering van meer energiebesparende werken faciliteren	23
6.2.3.	Aanpassing van de vergoeding voor de energiescans	26
6.2.4.	Overige aanbevelingen	26

1. AANLEIDING VOOR DE EVALUATIE VAN DE ENERGIESCAN

Het Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2014-2019 voorziet een heroriëntering van de energiescan.

Het regeerakkoord 2014-2019 stelt: *“We verminderen de energiearmoede aan de bron via een lager verbruik en zetten prioritair in op energiebesparende maatregelen, met behoud van de minimale levering van aardgas en elektriciteit. We zorgen voor verhoogde energieprijzen voor de beschermde afnemers. Het sociale dakisolatieprogramma wordt versterkt en een bijkomend sociaal programma voor hoogrendementsglas en spouwmuurisolatie wordt opgestart. De middelen voor de energiescan worden geheroriënteerd naar maatregelen die energiearmoede aan de bron aanpakken, met een sterke operationele rol voor sociaal economieprojecten.”*

De Beleidsnota Energie 2014-2019 stelt:

“We zetten deze legislatuur in op een doorgedreven structurele aanpak gericht op verlaging van het energieverbruik via de versterkte ondersteuning van de uitvoering van energiebesparende maatregelen. De middelen voor de energiescan worden geheroriënteerd naar maatregelen die energiearmoede aan de bron aanpakken, met een sterke operationele rol voor sociaal economieprojecten. Voor de begroting 2015 financier ik via de openbare dienstverplichting bij de distributienetbeheerders de energiesnoeiers. Dit kan tijdelijk zonder verlaging van sommige andere premies. De energiesnoeiers zijn hieraan complementair. Aangezien het om een open end financiering gaat wordt deze kost gewoon mee opgenomen in het geheel. Ik maak werk van de in het regeerakkoord afgesproken heroriëntering van het beleid om de energiearmoede aan de bron aan te pakken. Ik garandeer hierbij de volledige tewerkstelling in de sector van de sociale economie (huidige 255 plaatsen) in de energiesector. Conform het regeerakkoord realiseer ik dit door onder andere de versterking van het programma sociale dakisolatie. In de loop van 2015 laat ik de werkzaamheden van de energie-snoeibedrijven, en de energiesnoeiers monitoren. De monitoring en bijhorende analyse zal ik aan de Vlaamse regering bij het opstellen van de begroting 2016 voorleggen.”

Uit de Beleidsbrief energie 2015-2016:

“Omdat de energiescans nog te weinig resulteren in de uitvoering van energiebesparende werken, heb ik de energiescanners gevraagd om hun werkprocessen aan te passen met als doel de realisatie van deze werken op te drijven, in eerste instantie via doorverwijzing naar de sociale dakisolatieprojecten. Tegen eind 2015 evalueer ik in hoeverre dit lukt en zal ik bepalen welke inhoudelijke aanpassingen aan de verschillende types van energiescan kunnen bijdragen tot de effectieve realisatie van energiebesparende werken in woningen van kwetsbare gezinnen.

De lopende evaluatie van de energiescans heeft als doel de optimale manier te vinden om de meest kwetsbare gezinnen te bereiken en hen met gerichte ondersteuning begeleiding op maat op weg te helpen naar een energiezuinigere woning. Ik garandeer hierbij de volledige tewerkstelling in de sector van de sociale economie ten opzichte van het niveau van eind 2014 (255 koppen). Deze plannen werden ook opgenomen in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015-2019 (VAPA) dat de Vlaamse Regering in juli goedkeurde en waarvoor een regelmatige opvolgingsrapportage wordt voorzien.”

De evaluatie van de energiescan vormt eveneens een onderdeel van het bredere Energiearmoedeprogramma dat de Vlaamse Regering op 4 maart 2016 als onderdeel van het Renovatiepact goedkeurde. Dit programma, dat inzet op 34 acties, legt de nadruk op een breed geheel van onderling afgestemde en elkaar versterkende acties die moeten bijdragen tot een structurele verlaging van de energiearmoede. Energiescans, als toegangspoort tot de mensen uit de doelgroep, kunnen daarbij een cruciale centrale rol spelen als matchingsinstrument tussen organisaties en doelgroepgerichte instrumenten.

Ten slotte hechtte de Vlaamse Regering op 19 mei zijn principiële goedkeuring aan een heroriëntatieoefening van de energiehuizen. Deze principiële goedkeuring stelt: *“Bij een hervorming is het dus van belang rekening te houden met de lokale eigenheid en autonomie en moet aan de energiehuizen voldoende ruimte gelaten worden om een werkwijze te ontwikkelen die tot de beoogde resultaten leidt. Tegelijkertijd zal worden gestreefd naar*

een maximale synergie met bijv. de in veel gemeenten al actieve woonloketten, en een meer doorgedreven afstemming met de takenpakketten van de energiesnoeiërs (energiescan type 2), de energieconsulenten voor gezinnen, en, rekening houdende met de uitkomst van het kerntakendebat, een aantal van de huidige taken van de netbeheerders.” De lopende evaluatie moet worden bekeken in de context hiervan.

2. WETTELIJKE BASIS EN FINANCIERING VAN DE ENERGIESCANS

2.1. ENERGIEBESLUIT VAN 19 NOVEMBER 2010

Het huidig regelgevend kader voor de huishoudelijke energiescans is terug te vinden in het Energiebesluit van 19 november 2010.

Artikel 1.1.1, §2, 38° definieert een energiescan als *“een doorlichting die, op basis van een bezoek ter plaatse, een eerste beeld geeft van de energietoestand en het energiebesparingspotentieel op het vlak van gebouwschil, verwarming, sanitair warm water, verlichting, elektrische apparaten en gedrag, en waarbij tijdens het eerste bezoek de energiefactuur kan worden gescreend in functie van optimalisatie op basis van onder meer een leveranciersvergelijking, premies voor energiebesparende investeringen kunnen worden toegelicht en op de plaatsen waar dit zinvol wordt geacht, spaarlampen, een spaardouchekop, radiatorfolie, buisisolatie, tochtstrips, een timer voor een waterboiler, een stroomverdeelkast met schakelaar kunnen worden geplaatst en radiatoren kunnen ontlucht worden, of een voortgangscontrolebezoek waarbij deze en andere energiebesparende maatregelen kunnen worden uitgevoerd”*;

Artikel 6.4.1/8: legt de netbeheerders elektriciteit de openbaardienstverplichting op om een gratis energiescan aan te bieden aan bepaalde groepen huishoudelijke afnemers:

“De elektriciteitsdistributienetbeheerder laat in 2012 een energiescan uitvoeren per tweehonderd huishoudelijke toegangspunten op het elektriciteitsdistributienet op 1 oktober 2006 als vermeld in bijlage IV, die bij dit besluit is gevoegd. In 2013 laat de elektriciteitsdistributienetbeheerder een energiescan uitvoeren per vierhonderd huishoudelijke toegangspunten op het elektriciteitsdistributienet op 1 oktober 2006 als vermeld in bijlage IV, die bij dit besluit is gevoegd.

Zowel in 2012 en 2013 als daarna, laat de elektriciteitsdistributienetbeheerder een energiescan uitvoeren in de woning van een van onderstaande afnemers die hierom verzoekt :

1° een beschermde afnemer;

2° een afnemer voor wie de elektriciteitsdistributienetbeheerder dan wel de aardgasdistributienetbeheerder een verzoek tot afsluiting van de elektriciteits- dan wel aardgastoevoer bij de lokale adviescommissie indiende met toepassing van artikel 5.3.16 dan wel 5.4.17;

3° een afnemer met een actieve budgetmeter voor elektriciteit of aardgas;

4° een afnemer die tot de doelgroep van de meest behoeftigen van het Fonds ter reductie van de globale energiekost behoort, zoals bepaald in het koninklijk besluit van 2 juni 2006 houdende de definitie van de doelgroep van de meest behoeftigen van het Fonds ter reductie van de globale energiekost;

5° een afnemer die een woning, of woongebouw van een sociale huisvestingsmaatschappij of sociaal verhuurkantoor bewoont.

6° natuurlijke personen die op basis van hun geregistreerde huurovereenkomst met een looptijd van minstens één jaar een huurprijs van maximaal 462,74 euro per maand betalen voor de betreffende woning of wooneenheid. Dit bedrag wordt vanaf kalenderjaar 2018 jaarlijks op 1 januari aangepast op basis van de evolutie van de gezondheidsindex. Dit geïndexeerde bedrag wordt vermeerderd met 50 euro per maand indien het een woning of wooneenheid betreft die gelegen is in een grootstad of een centrumstad, zoals vastgelegd in artikel 4 van het decreet tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van het Vlaams Stedenfonds van 13 december 2002 of die gelegen is in een gemeente die behoort tot het werkgebied van het Investeringsfonds voor grond- en woonbeleid in Vlaams-Brabant, conform art. 1,

16°, van het besluit van de Vlaamse Regering van 7 oktober 2011 betreffende de werking en het beheer van het Investeringsfonds voor grond- en woonbeleid voor Vlaams-Brabant en tot wijziging van diverse besluiten tot uitvoering van de Vlaamse Wooncode.

Het Vlaams Energieagentschap kan nadere bepalingen vastleggen inzake de te ondernemen initiatieven die moeten worden genomen teneinde de prioritaire doelgroep vermeld in het vorige lid te bereiken.

Elke gemeente bepaalt door wie de energiescans worden uitgevoerd. De energiescans kunnen worden uitgevoerd door gemeentepersoneel, door personeel van de elektriciteitsdistributienetbeheerder, of door derden. De elektriciteitsdistributienetbeheerder zorgt onder meer voor de aankoop van het materiaal voor de uitvoering van de maatregelen van de energiescan, voor de opleiding van de personen die de energiescans uitvoeren, voor de verdere ondersteuning van die personen en voor de terbeschikkingstelling van de software die gebruikt moet worden bij de uitvoering van de energiescans.

De energiescan bevat een basisscan en/of een of meer begeleidingstrajecten. Het Vlaams Energieagentschap legt de minimumvereisten vast waaraan een energiescan moet voldoen. Het Vlaams Energieagentschap kan in dit kader tevens eisen opleggen met betrekking tot de inhoud van de begeleidingstrajecten. Sociale huisvestingsmaatschappijen komen echter niet in aanmerking voor begeleiding voor de uitvoering van energiebesparende investeringen.

Dit artikel is niet van toepassing op elektriciteitsdistributienetbeheerders die minder dan 2500 eindafnemers hebben.

Teneinde een goede praktische uitvoering van de aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders in dit artikel opgelegde openbaredienstverplichtingen te garanderen, kan de elektriciteitsdistributienetbeheerder of diens werkmaatschappij gegevens over de in aanmerking komende afnemers, zoals bepaald in punt 1 tot en met 3 van het tweede lid, verstrekken aan een uitvoerder van energiescans.

Onverminderd de toepassing van de Wet van 8 december 1992 voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, sluit de elektriciteitsdistributienetbeheerder of diens werkmaatschappij voorafgaandelijk aan de verstrekking van deze gegevens met de uitvoerder van de energiescans een schriftelijke overeenkomst waarmee deze laatste zich ertoe verbindt de verstrekte gegevens enkel te gebruiken met als doel het aanbieden van een energiescan en de uitvoering van dak- of zoldervloerisolatie, vermeld in artikel 6.4.1/9.

De gegevensverstrekking gebeurt bij middel van een minstens elke drie maanden te actualiseren lijst die maximaal volgende gegevens bevat over de afnemers, vermeld in het zevende lid, uit het werkingsgebied van de uitvoerder van energiescans : naam, adres, telefoonnummer, e-mailadres, datum en type van eventueel eerder uitgevoerde energiescans, categorie afnemer, huurder of eigenaar.”

Artikel 6.4.1/12 bepaalt in §1 dat de kosten voor de energiescans gelden als financiële openbaredienstverplichting (dus de kosten worden opgenomen in het nettatarief), behalve voor zover er in de Vlaamse begroting hiervoor middelen worden voorzien.

“§ 1. De kosten voor de actieverplichtingen, vermeld in artikel 6.4.1/1 tot en met 6.4.1/5, artikel 6.4.1/7 tot en met artikel 6.4.1/10, waaronder de kosten van de actieverplichtingen die de vergoedingen vermeld in paragraaf 2, 3 en 4 overschrijden, met uitzondering van de kosten waarvoor andere vergoedingen vanwege de Vlaamse overheid voor diezelfde actieverplichtingen werden ontvangen zijn een financiële openbaredienstverplichting voor de elektriciteitsdistributienetbeheerder of de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit.”

§ 3 van hetzelfde artikel legt de vergoeding van 200 euro per uitgevoerde energiescan vast.

“§ 3. Er wordt voor de uitvoering van de actieverplichting, vermeld in artikel 6.4.1/8, binnen de perken van de daarvoor op de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap beschikbare middelen, aan de elektriciteitsdistributienetbeheerder een forfaitaire vergoeding toegekend van maximaal 200 euro per uitgevoerde energiescan. De effectieve vergoeding wordt per kalenderjaar berekend door de op de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap beschikbare middelen te verdelen over de elektriciteitsdistributienetbeheerders pro rata het aantal scans dat is uitgevoerd in de periode die loopt van het vierde kwartaal van het voorafgaande kalenderjaar tot en met het derde kwartaal van het kalenderjaar.”

2.2. HET BESLUIT VAN DE ADMINISTRATEUR-GENERAAL VAN HET VLAAMS ENERGIEAGENTSCHAP VAN 14 DECEMBER 2011 HOUDENDE,....., DE MINIMUMVEREISTEN WAARAAN ENERGIESCANS MOETEN VOLDOEN.

In dit uitvoeringsbesluit worden de minimale criteria vastgelegd waaraan een energiescan en de verschillende types voortgangscantrolebezoek moeten voldoen.

Voor de uitvoering van de energiescans sluiten de netbeheerders samenwerkingsovereenkomsten af met energiescanbedrijven aan wie zij een opleiding, een registratietool en praktische ondersteuning aanbieden. Per gepresteerde energiescan ontvangt de uitvoerder vanwege de elektriciteitsdistributienetbeheerder een vergoeding waarmee ook de kost van de plaatsing van energiebesparende materialen wordt gefinancierd.

3. BESCHRIJVING VAN DE ENERGIESCAN

3.1. DE BASISSCAN

Bij de gratis huishoudelijke energiescan zoekt een adviseur in de woning van kwetsbare gezinnen naar mogelijkheden om energie te besparen via gedragswijziging en/of structurele ingrepen op gebouwniveau. De bewoners krijgen energiebesparende tips (gedrag, investeringen) die meteen toe te passen zijn. Waar nuttig, plaatst de energiescanner gratis energiebesparende materialen (spaardouchekop, spaarlampen, radiatorfolie, buisisolatie,...) ter waarde van gemiddeld 20 euro. Bestaande premies voor energiebesparende investeringen worden toegelicht. De energiefactuur wordt geanalyseerd en een leveranciersvergelijking (V-test) wordt uitgevoerd. De bewoner ontvangt een verslag met energietips en verdere besparingsmogelijkheden. Na deze basisscan, kan nog een opvolgscan aangevraagd worden. Deze scan is een opvolging van de basisscan en stelt eventuele bijkomende aanpassingen voor. Dat kunnen kleine energiebesparende maatregelen en/of begeleiding bij het oplossen van energieproblemen zijn (type 1), maar ook begeleiding bij grotere energiebesparende maatregelen, zoals het plaatsen van hoogrendementsbeglazing, dakisolatie of een energiezuinige verwarmingsinstallatie, is mogelijk (type 2). Sinds 2014 zijn de energiescans voorbehouden voor enkele prioritaire doelgroepen (zie verder: historiek).

3.2. DE OPVOLGSCAN TYPE 1

De opvolgscan type 1 wordt uitgevoerd bij wie belang heeft bij een tweede bezoek. De doorstroom naar een begeleidingstraject type 1 is beperkt tot 50 % van de uitgevoerde energiescans. Dit is bijvoorbeeld het geval als de bewoner hulp op maat nodig heeft bij de overstap van energieleverancier, als er een extra pakket kleine maatregelen geïnstalleerd kan worden of als de energiefactuur duidt op een hoog verbruik. De opvolgscan type 1 kan enkel worden uitgevoerd in woningen waar eerder al een basisscan werd uitgevoerd. Deze opvolgscan type 1 bevat een evaluatie en herhaling van de tips van de basisenergiescan, het opsporen van de oorzaak van een hoge energiefactuur en van energieverslindende elektrische apparaten. Bovendien wordt ook de overstap naar een andere energieleverancier geregeld, als dat zinvol is en wordt een extra pakket kleine maatregelen geïnstalleerd.

3.3. DE OPVOLGSCAN TYPE 2 IN FUNCTIE VAN DE PLAATSIING VAN DAKISOLATIE, DUBBELE BEGLAZING EN/OF HOOGRENDEMENTSKETEL

Deze scan is bedoeld voor doelgroepen die nog niet beschikken over dakisolatie, hoogrendementsglas en/of een efficiënte verwarmingsketel maar zich voornemen om één of meer van deze maatregelen uit te voeren. Tijdens dit bezoek worden alle meetgegevens verzameld die nodig zijn voor het plaatsen van dakisolatie, hoogrendementsglas en/of een nieuwe ketel. Er worden ook offertes aangevraagd bij diverse aannemers. De bewoner krijgt verder begeleiding bij de uitvoering en de controle van de werken en het aanvragen van de premies nadien.

3.4. UITVOERDERS VAN DE ENERGIESCANS

De energiescans worden voornamelijk maar niet uitsluitend uitgevoerd door energiescanbedrijven uit de sociale economie. Het merendeel van die energiescanbedrijven is gekend als Energiesnoeibedrijven, die verenigd zijn onder de koepel van vzw Komosie (Koepel van Milieu Ondernemers in de Sociale Economie). Naast deze 22 Energiesnoeiersbedrijven verzorgt in de provincie Limburg vzw Stebo de scans. In deze sociale economiebedrijven worden personen met een afstand tot de arbeidsmarkt tewerkgesteld, opgeleid en begeleid om energiebesparende maatregelen uit te voeren. Hierdoor hebben ze van nature uit voeling met de klanten uit de kwetsbare doelgroepen in wiens woning ze de energiescan uitvoeren. Binnen de Energiesnoeierssector zijn zo'n 270 personen tewerkgesteld, waarvan ruim 200 met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, die dagelijks instaan voor de uitvoering van energiebesparende maatregelen bij (kwetsbare) huishoudens (huishoudelijke energiescans en (sociale) dakisolatie).

Een minderheid van de gemeenten laten de energiescans uitvoeren met eigen personeel (zoals Eos in Oostende en streekintercommunale IGEMO). In een beperkt aantal gemeenten wordt de scan in onderaanneming aangeboden door private bedrijven.

4. HISTORIEK VAN DE ENERGIESCAN

De energiescan werd in 2007 in het leven geroepen als een algemeen sensibiliserend beleidsinstrument waarop alle Vlaamse burgers beroep konden doen. Met de energiescan wordt de burger geïnformeerd over de in eerste instantie gedragsmatige stappen die men kan zetten in de woning: zuinig gebruik van toestellen, optimaal instellen van kamerthermostaat en thermostatische kranen, deuren naar onverwarmde zones dichthouden, Ook het potentieel aan structurele maatregelen die het energieverbruik kunnen verlagen (isolatie, zuinige ketel, ...) werden sinds het begin in kaart gebracht. De focus lag evenwel voornamelijk op het gedrag en het rationeel gebruik van toestellen en verlichting.

Sinds 2007 werd er in verschillende fases gesleuteld aan de energiescan waardoor die evolueerde van een algemeen sensibiliserend instrument naar een dienst gericht op de noden van een kwetsbare doelgroep.

4.1. ENERGIESCANS: DOELGROEP EN INHOUD

Aanvankelijk kregen de distributienetbeheerders de openbaredienstverplichting opgelegd om een welbepaald contingent energiescans uit te voeren. Het verplicht quotum bedroeg:

- 2007-2009: 2% van de huishoudelijke afnemers (52.270);
- 2009-2011: eenmalig extra contingent van 0,5 % van de huishoudens/huishoudelijke afnemers (13.069);
- 2010: 1% van de huishoudelijke afnemers (26.134);
- 2011: 1% van de huishoudelijke afnemers (26.134);
- 2012: 0,5 % huishoudelijke afnemers in 2012 (13.067);
- 2013: 0,25 % huishoudelijke afnemers in 2013 (6.534).

Tussen 2007 en 2009 werden enkel de zogenaamde basisscans uitgevoerd. Op basis van een eenvoudige doorlichting van de energiesituatie van een woning kreeg de bewoner energiebesparende tips en werden er tot 4 energiebesparende maatregelen uitgevoerd waar mogelijk en zinvol (ter waarde van gemiddeld 20 euro).

Vanaf 2010 kunnen er ook opvolgscans worden uitgevoerd:

- Opvolgscan type 1:
 - o Indien er geen investeringsplannen zijn
 - o Bestaat uit: evaluatie van de basisscan, toelichten van de premiereregeling, uitvoeren van de leveranciersvergelijking (V-test), extra pakket kleine maatregelen
- Opvolgscan type 2:
 - o Indien er wel een investeringsbereidheid is

- 2 opties: type 2a bij interesse in de plaatsing van dakisolatie, type 2b voor het geval men hoogrendementsbeglazing zou willen plaatsen.
- Bestaat uit een begeleiding van de bewoner bij de uitvoering van één van de maatregelen (dakisolatie of hoogrendementsglas) en omvat onder meer het maken van een kosteninschatting, het opvragen van offertes, het evalueren van de offertes met de klant, begeleiding bij de uitvoering en het aanvragen van premies.

Vanaf 2012 daalde het verplicht contingent geleidelijk verder tot er vanaf 2014 geen quotum meer was. Het contingent duidt aan hoeveel scans er maximaal mogen worden uitgevoerd bij niet-doelgroep afnemers. Bovenop dit contingent mochten vanaf 2012 onbeperkt energiescans worden uitgevoerd bij een afgebakende doelgroep van kwetsbare afnemers:

- beschermde afnemers;
- personen die behoren tot de doelgroep van meest behoeftigen van het FRGE;
- personen die recht hebben op de minimumlevering aardgas;
- personen voor wie een verzoek tot afsluiting werd ingediend bij de LAC;
- personen die een woning huren bij een lokaal bestuur, OCMW, SVK of SHM;

Sinds 2014 is de energiescan een instrument dat exclusief is voorbehouden voor personen met een verhoogd energiearmoederisico. Met het oog op een groter bereik en een betere koppeling met doelgroepgerichte instrumenten op het vlak van rationeel energiegebruik werd de doelgroep voor de scans in 2014 gelijkgesteld aan die voor sociale dakisolatieprojecten (artikel 6.4.1/9 van het Energiebesluit van 19 november 2010) en uitgebreid met de extra categorieën:

- Personen met een actieve budgetmeter voor elektriciteit of aardgas;
- Personen die een woning of appartement op de bovenste verdieping huren op de private huurmarkt met een geregistreerde huurprijs van max. 450 EUR (of 500 EUR in centrumsteden en Vlabinvestgebied) (inmiddels zijn deze bedragen geïndexeerd).

Daarnaast werd in de regelgeving opgenomen dat de distributienetbeheerders gegevens over de voor een energiescan in aanmerking komende klanten kunnen meedelen aan de uitvoerders van de scans met wie zij daartoe op voorhand een overeenkomst afsluiten op basis waarvan de bescherming van de privacy van de betrokken gezinnen wordt gegarandeerd (zie 2.1).

In 2014 werd de energiescan inhoudelijk aangepast met het oog op maximale afstemming op de behoeften van de kwetsbare doelgroep. De basisscan werd versterkt en uitgebreid met:

- een toelichting over de premies (voorheen in opvolgscan type 1);
- de controle van de energiefactuur en uitvoering van de leveranciersvergelijking V-test (voorheen gedeeltelijk in opvolgscan type 1);
- een flexibeler samenstelling van het pakket kleine maatregelen ter waarde van 20 euro (meest relevante keuze uit spaarlampen, een spaardouchekop, radiatorfolie, buisisolatie, tochtstrips, een timer voor een waterboiler, een stroomverdeeldoos met schakelaar kunnen worden geplaatst en radiatoren kunnen ontvlucht worden).

De opvolgscan type 1 werd een begeleidingstraject op maat van kwetsbare groepen en bestaat sindsdien uit 6 modules waarvan er minstens 4 op voorhand tijdens het eerste bezoek als relevant en zinvol voor de klant moeten worden ingeschat:

- module 1: effectief begeleiden bij het regelen van de overstap van energieleverancier
- module 2: uitvoeren van bijkomende tijdsintensieve energiebesparende maatregelen
- module 3: toelichten van de sociale rechten en energiepremie
- module 4: evaluatie en herhaling van de basisscan
- module 5: onderzoek na vaststelling van abnormaal verbruik
- module 6: controle van de energiefactuur

De opvolgscan type 2 werd uitgebreid met een begeleidingstraject dat inzet op een investering in een efficiënte verwarmingsinstallatie (type 2c).

Verder werd bepaald dat de doorstroom naar een begeleidingstraject type 1 beperkt blijft tot 50 % van de uitgevoerde energiescans, zodat een impuls richting meer doorstroom naar de begeleidingstrajecten bij het realiseren van energiebesparende maatregelen zou ontstaan (opvolgscans type 2 a, b en c).

Met het oog op verdere optimalisatie werd vanaf het najaar van 2014 verder gesleuteld aan de bepalingen over de energiescans in het Energiebesluit, wat leidde tot voorstellen voor volgende wijzigingen:

- minimale wijziging van de definitie van de energiescan, zodat ze meer aansluit bij de geschetste evolutie van de inhoud;
- invoering uniforme definitie “kwetsbare afnemer” als uniforme doelgroep voor scans, sociale dakisolatie projecten, (eventueel) goedkope energieleningen en de (vanaf 2017 startende) sociale programma’s voor spouwmuurisolatie en hoogrendementsglas en samenvallend met de doelgroep voor sociale dakisolatie (artikel 6.4.1/9);
- regeling voor de financiering van de scans en sociale dakisolatie door opname van de kosten in de lijst van maatregelen die gelden als financiële openbaardienstverplichting.

Op 10 juli 2015 werd door de Vlaamse Regering beslist om in afwachting van een grondigere evaluatie de energiescan voorlopig slechts op twee punten te wijzigen:

- Uitsluiting van sociale huurders voor de opvolgscan type 2. Bij sociale huisvestingsmaatschappijen is de investeringsbeslissing in de praktijk niet afhankelijk van een energiescan type 2, aangezien de huisvestingsmaatschappij de uitvoering van werken coördineert. Daarom werd in het Energiebesluit bepaald dat sociale huisvestingsmaatschappijen niet langer in aanmerking komen voor begeleiding voor de uitvoering van energiebesparende investeringen.
- Via de wijziging van artikel 6.4.1/12 van het Energiebesluit van 19 november 2010 worden de energiescans (en de sociale dakisolatieprojecten) toegevoegd aan de lijst van actieverplichtingen waarvan de kosten onder de gestelde voorwaarden worden beschouwd als financiële openbaardienstverplichtingen voor de elektriciteitsdistributienetbeheerder of de beheerder van het plaatselijk vervoernet voor elektriciteit. Hierdoor kunnen de kosten voor deze maatregelen die niet gedragen worden door eventuele vergoedingen van de Vlaamse overheid, in de distributienettarieven voor elektriciteit worden opgenomen.

Omdat de middelen op de Vlaamse energiebegroting werden ingeperkt en bijgevolg niet volstaan om alle energiescans uit te betalen, wordt voorzien dat de effectieve vergoeding per kalenderjaar wordt berekend door de eventueel beschikbare begrotingsmiddelen pro rata het aantal scans uitgevoerd in de periode lopend van het vierde kwartaal van het voorafgaandelijk kalenderjaar tot en met het derde kwartaal van het kalenderjaar te verdelen over de elektriciteitsdistributienetbeheerders. Voor wat betreft de sociale dakisolatieprojecten wordt een vergelijkbare regeling voor de verdeling van de eventueel beschikbare middelen ingevoerd, zij het dan pro rata het bedrag dat in de overeenstemmende periode in dit kader werd uitbetaald.

Verder zou worden onderzocht in hoeverre de uitvoerders van de energiescans er zelf in slagen om vanuit de basisscan meer doorstroming te realiseren naar de opvolgscans type 2 a) dakisolatie, b) hoogrendementsglas en c) verwarmingsketel) waarmee energiebesparende werken worden gerealiseerd. Naast het verzamelen en analyseren van meer meetgegevens, moet in kaart worden gebracht welke drempels de uitvoering van die energiebesparende werken belemmeren (geen geld, verhuurder investeert niet, te veel rompslomp,...).

Als uitgangspunten voor verdere aanpassingen bleven behouden:

- Sociale huurders worden blijvend uitgesloten van de (bestaande versie van) opvolgscans type 2.
- De ambitie is om manieren te zoeken om te evolueren naar meer doorstroming naar REG-maatregelen als structurele aanpak van energiearmoede.
- De opvolgscan type 1 kan behouden blijven mits de meerwaarde ervan kan worden aangetoond.
- De totale tewerkstelling in de sociale economie, luik energiewerking, blijft gegarandeerd ten opzichte van het niveau van 2014.

Die evoluties hebben ertoe geleid dat de trajecten voor en na de energiescan steeds meer aan belang winnen en op zichzelf een essentieel onderdeel zijn van de opdracht van de Energiescanbedrijven. Niet alleen het huisbezoek op zich maar het traject van toeleiding en opvolging bepaalt de impact van de energiescans.

Op 15 juli 2016 keurde de Vlaamse Regering een kleine wijziging goed van de doelgroep die in aanmerking komt voor de energiescan. Voor de categorie natuurlijke personen die op basis van hun geregistreerde huurovereenkomst met een looptijd van minstens één jaar een huurprijs van maximaal 450 euro per maand betalen voor de betreffende woning of wooneenheid, wordt het huurbedrag éénmalig met als referentie 2013 en voorts jaarlijks geïndexeerd volgens de evolutie van de gezondheidsindex.

Op 19 mei 2017 werd met het besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de energiehuizen de doelgroep van personen die behoren tot de “doelgroep van meest behoeftigen van het FRGE” gewijzigd. De prioritaire doelgroep van de energieleningen wordt hierdoor voortaan als volgt bepaald:

- a) beschermde afnemers;
- b) de natuurlijke personen die aan de voorwaarden voldoen om een verwarmingstoelage te ontvangen, die wordt toegekend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn vermeld in titel 10, hoofdstuk 3 van de programmawet van 22 december 2008;
- c) personen waarvan het aan de personenbelasting onderworpen inkomen van het derde jaar dat aan de aanvraagdatum voorafgaat, in voorkomend geval verhoogd met het inkomen van de persoon met wie hij wettelijk of feitelijk samenwoont, niet meer bedraagt dan 25.000 euro (te indexeren). Op deze wijze wordt deze bijkomende doelgroep gealigneerd met de in het kader van de VAP gehanteerde inkomensgrenzen (voor 2017 geïndexeerd bedrag = 30.060 euro), maar wordt het personele toepassingsgebied ervan niet beperkt tot de in de VAP vermelde categorie van bejaarden.

Met hetzelfde wijzigingsbesluit werd in artikel 6.4.1/8 van het Energiebesluit voor de energiescans de “doelgroep van de meest behoeftigen van het Fonds ter reductie van de globale energiekost behoort, zoals bepaald in het koninklijk besluit van 2 juni 2006 houdende de definitie van de doelgroep van de meest behoeftigen van het Fonds ter reductie van de globale energiekost” vervangen door “prioritaire doelgroep van de energieleningen”. Ook voor de sociale isolatieprojecten voor de private huurmarkt (dakisolatie, hoogrendementsglas en spouwmuurisolatie), zoals bepaald in artikel 6.4.1/9 van het Energiebesluit, werd deze aanpassing doorgevoerd.

Samenhangend met de geschetste evolutie, veranderde ook de aanpak voor de toeleiding naar de scans door de tijd.

- 2007-2011:
 - o Geen specifieke inspanningen om de doelgroep te bereiken.
 - o De scans zijn sinds 2009 bij voorkeur gericht naar de kwetsbare doelgroep maar in de praktijk wordt deze heel beperkt bereikt, aangezien de vraag vanuit de rest van de bevolking in verhouding massaal is.
 - o Juiste cijfers van de huidige doelgroepen zijn niet voorhanden omdat de doelgroep in deze periode niet in detail werd geregistreerd.
- 2012-2013:
 - o De doelgroepafbakening leidt ertoe dat de uitvoerders van de energiescans op lokaal niveau partnerschappen gaan uitbouwen met bijv. OCMW's, lokale besturen, SHM's, armoedeverenigingen,
- Vanaf maart 2014:
 - o In de regelgeving wordt een structurele oplossing voor de privacyproblematiek voorzien waardoor energiescanbedrijven toegang krijgen tot adressen van doelgroepen gekend bij de netbeheerder (in eerste instantie budgetmeterklanten en later ook van LAC-dossiers en beschermde afnemers). Scanbedrijven investeren veel tijd en moeite om hier een maximale return uit te realiseren.

4.2. ENERGIESCANS: AANTAL EN KOSTPRIJS

Het volgend overzicht geeft een beeld op de scans die sinds 2007 werden uitgevoerd, met, voor zover van toepassing vanaf de datum van invoering, de opsplitsing in zogenaamde basisscans en de verschillende types opvolgscan.

type scan	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	TOTAAL
totaal aantal energiescans	2.157	22.524	25.930	28.899	37.216	23.193	23.735	25.899	21.557	22.639	233.749
waarvan basisscans	2.157	22.524	25.930	28.023	35.182	21.843	22.816	23.408	18.804	18.157	218.844
waarvan opvolgscans	nvt	nvt	nvt	876	2.034	1.350	919	2.491	2.753	4.482	14.905
waarvan type 1	nvt	nvt	nvt	149	898	541	513	1.969	2.142	3.867	10.079
waarvan type 2a dak	nvt	nvt	nvt	681	881	745	387	329	489	500	4.012
waarvan type 2b glas	nvt	nvt	nvt	46	255	64	18	167	79	65	694
waarvan type 2c ketel	nvt	nvt	nvt				1	26	43	50	120
kostprijs	€ 431.400	€ 4.504.800	€ 5.186.000	€ 5.779.800	€ 7.443.200	€ 4.638.600	€ 4.747.000	€ 5.179.800	€ 4.311.400	€ 4.527.800	€ 46.749.800

De laatste jaren stabiliseert het totale aantal uitgevoerde scans tussen 22.000 en 26.000. Voor de verschillende types opvolgscans noteren we een gestage groei, waarbij moet worden opgemerkt dat het aantal opvolgscans type 2 nog een groeipotentieel heeft.

4.3. REGISTRATIE EN RAPPORTAGE

Voor de registratie van de energiescans maken de uitvoerders gebruik van de Supernova software die door de netbeheerders werd ontwikkeld en beschikbaar wordt gesteld. In die tool worden per scan een hele reeks gegevens, zoals bepaald in het besluit van de administrateur-generaal van het VEA (zie 3.2), geregistreerd en wordt per woning een rapport opgemaakt voor de bewoner en desgevallend ook voor de eigenaar-verhuurder.

Daarnaast ontwikkelde de Limburgse uitvoerder van energiescans Stebo in functie van de eigen planning en opvolging de Sumatra-tool. Aangezien die veel meer mogelijkheden biedt op het vlak van algemene rapportage, werd die de laatste jaren op vraag van het VEA en de netbeheerders verder verfijnd tot een tool waarin de gegevens van alle op Vlaams niveau uitgevoerde energiescans worden ingegeven. Intussen biedt die tool standaard heel wat mogelijkheden zoals rapportage en grafieken op niveau van de gemeente, geplaatste materialen, potentieel voor de uitvoering van energiebesparende werken. Deze tool, die sinds het voorjaar van 2016 op punt staat, wordt nog onderbenut voor wat betreft het hergebruik in functie van gerichte acties van gegevens van de ruim 230.000 uitgevoerde scans.

Daarnaast heeft de sector van de Energiesnoeiërs ook het eigen Eclips-registratiesysteem ontwikkeld dat toelaat:

- de inspanningen en de trajecten voor en na de energiescan te monitoren en te beheersen
 - o toeleiding van mogelijke klanten voor een energiescan, onder meer op basis van de gegevens die de netbeheerders daarvoor beschikbaar stellen
 - o gedetailleerde registratie, planning en opvolging van de stappen die na de energiescan worden gezet richting de uitvoering van energiebesparende werken
- volledig en genuanceerde rapporten over de energiescan én het traject erna af te leveren, bv met inbegrip van de redenen waarom geplande energiebesparende werken toch niet worden uitgevoerd.

5. LINK SCANS EN UITVOERING ENERGIEBESPARENDE WERKEN – OPZETTEN VAN EEN NULMETING

Zoals bepaald in het Regeerakkoord 2014-2019 en de Beleidsnota Energie 2014-2019 wordt de energiescan geheroriënteerd met als finaliteit het aanpakken van energiearmoede aan de bron en het opdrijven van de uit de scans voortvloeiende realisatie van energiebesparende werken, in eerste instantie via doorverwijzing naar de sociale dakisolatieprojecten.

De beoogde optimalisatie van de energiescan heeft dan ook als voornaamste doel de doorstroom vanuit de energiescan naar energiebesparende investeringen gevoelig aan te zwengelen. Het percentage van de uitgevoerde energiescans dat leidt tot een energiebesparende werking was daarom een belangrijke eerste stap. Er werd naar voren geschoven dat deze doorstroom 20 % zou zijn.

Een nulmeting kan als basis dienen om de impact van de door te voeren optimalisatie van de energiescan te meten. Er werd in 2015 samenwerking met het VEA, de netbeheerders en de uitvoerders van de energiescans (STEBO en Komosie) een testversie uitgewerkt op basis van een eerste beperkte dataset. Voor de 4.135 scans die Infracx in 2013 uitvoerde bij de prioritaire doelgroep werd geanalyseerd in welke mate deze in de daaropvolgende periode (2013 en 2014) hebben geleid tot een energiebesparende investering (dakisolatie, hoogrendementsglas, muurisolatie, condensatieketel) waarvoor de netbeheerder een premie uitkeerde.

Conclusie: voor 5,1% van de in 2013 uitgevoerde energiescans volgde in 2013 of 2014 een energiebesparende investering.

Aantal scans bij doelgroep 2013	4.135	100%
dakisolatie	166	4,0%
hoogrendementsglas	32	0,8%
muurisolatie	12	0,3%
condensatieketel	0	0,0%
Totaal premies	210	5,1%

Ter vergelijking: op het totale aantal huishoudelijke afnemers elektriciteit in Infracx gebied (615.000) werden in de periode 2013 tot en met 2014 volgende percentages premies uitgekeerd:

- dakisolatie: 3% (19.745);
- hoogrendementsglas: 2,5% (15.655);
- muurisolatie: 2,3% (14.460);
- condensatieketel (beschermde afnemers): 0,1% (653);
- totaal: 7,9% van de huishoudelijke afnemers ontving een premie voor een energiebesparende investering.

Op basis van de vaststelling dat er vaak veel tijd verloopt tussen sensibilisering via de energiescan en de effectieve uitvoering van energiebesparende werken, werd dezelfde analyse overgedaan op basis van de 2.026 scans die Infracx in 2012 uitvoerde. Voor deze scans werd onderzocht in hoeverre ze matchten met premies uitgekeerd in 2013 en 2014 (cf. eerste meting), wat het volgende resultaat gaf:

Aantal scans bij doelgroep	2.026	100%
dakisolatie	145	4,0%
hoogrendementsglas of muurisolatie	35	0,8%
condensatieketel	0	0,0%
Totaal premies	180	8,9%

Conclusie: als de periode tussen scan en uitvoering van een energiebesparende investering (factuurdatum) wordt verruimd, steeg het percentage matching tot 8,9%.

Vervolgens werd een diepgaandere analyse uitgevoerd. Op basis van bijkomende data van Infracx én Eandis werd binnen alle uitgevoerde scans in 2013 vooreerst het reële potentieel voor energiebesparende investeringen in kaart gebracht:

- scans in woningen waar nog geen dakisolatie aanwezig is (43,1%);
- scans in woningen waar nog enkel glas aanwezig is (28,4%);

- scans in woningen waar nog geen muurisolatie aanwezig is (91,6%);
- scans in woningen waar nog geen condensatieketel aanwezig is (75,3%).

Daarnaast werden specificaties van het statuut van de begunstigde en het type woning toegevoegd, waaruit bleek dat het onderscheid eigenaar/huurder een belangrijke rol speelt (zie gemarkeerde cellen). Onderstaande tabel bevat daarnaast ook de premies die in de periode 2013-2014 werden toegekend voor werken in de woningen waar in 2013 een scan werd uitgevoerd.

scans uitgevoerd in 2013 bij de doelgroep	Infrax	%	Eandis	%	totaal	%
		4.116	23%	13.483	77%	17.599
statuut						
huurder sociaal	3.302	80,2%	10.511	78,0%	13.813	78,5%
huurder privaat	416	10,1%	2.072	15,4%	2.488	14,1%
eigenaar	398	9,7%	900	6,7%	1.298	7,4%
type woning						
appartementen	2.040	49,6%	6.719	49,8%	8.759	49,8%
half open	974	23,7%	2.585	19,2%	3.559	20,2%
gesloten	792	19,2%	3.691	27,4%	4.483	25,5%
open	310	7,5%	488	3,6%	798	4,5%
potentieel voor uitvoering maatregelen						
potentieel voor dakisolatie	1.827	44,4%	5.761	42,7%	7.588	43,1%
potentieel voor hoogrendementsglas	979	23,8%	4.024	29,8%	5.003	28,4%
potentieel voor muurisolatie	3.871	94,0%	12.254	90,9%	16.125	91,6%
potentieel voor condensatieketel	3.291	80,0%	9.968	73,9%	13.259	75,3%
premies dakisolatie	110	2,7%	248	1,8%	358	2,0%
tov potentieel		6,0%		4,3%		4,7%
premies hoogrendementsglas	24	0,6%	160	1,2%	184	1,0%
tov potentieel		2,5%		4,0%		3,7%
premies muurisolatie	27	0,7%	41	0,3%	68	0,4%
tov potentieel		0,7%		0,3%		0,4%
premie condensatieketel	0	0,0%	7	0,1%	7	0,0%
tov potentieel		0,0%		0,1%		0,1%
totaal premies	161	3,9%	456	3,4%	617	3,5%

De combinatie van woningtype en eigendomsstatuut heeft een grote impact.

Infrax – dakisolatie

- 4.116 scans → 1.827 potentieel (44,4%) → 110 premiedossiers dak (2,7%)
- Startgroep doelgroepscans: 50% appartementen en 10% eigenaars, 10% privé huurders, 80% sociale huurders
- Nog dakisolatie potentieel: 29% appartementen en 11% eigenaars, 13% privé huurders, 76% sociale huurders
- Eindgroep investeerders dakisolatie als gevolg van scan: 6% appartementen en 47% eigenaars, 23% privé huurders, 30% sociale huurders

Conclusie:

- de combinatie woningtype en eigendomsstatuut heeft grote impact: vooral eigenaars van eengezinswoningen investeren in dakisolatie
- potentieel voor de plaatsing van dakisolatie blijkt al grotendeels ingevuld, zelfs bij doelgroepers
- in sociale huurwoningen is er daarentegen nog een groot potentieel

Eandis – dakisolatie

- 13.483 scans → 5.781 potentieel (42,7%) → 247 premiedossiers dak (1,8%)
- Startgroep doelgroepscans: 50% appartementen en 7% eigenaars, 15% privé huurders, 78% sociale huurders
- Nog dakisolatie potentieel: 32% appartementen en 7% eigenaars, 19% privé huurders, 74% sociale huurders
- Eindgroep investeerders dakisolatie als gevolg van scan: 17% appartementen en 11% eigenaars, 7% privé huurders, **82% sociale huurders**

Conclusie:

- woningtype speelt grote rol
- erg groot aandeel dakisolatie sociale huurwoningen. Er werd in Eandis-gebied in die periode een gerichte succesvolle actie voor de plaatsing van dakisolatie in sociale huisvesting gevoerd.

Infrax – condensatieketels

- 4.116 scans → 3.291 potentieel (80%) → 0 premiedossiers condensatieketel (0%)
- Groot potentieel!
- Premie condensatieketel echter beperkt tot subdoelgroep beschermde afnemers waarvan er in startgroep slechts 535 zaten (13%)

Eandis – condensatieketel

- 13.483 scan → 9.968 potentieel (74%) → 7 premiedossiers condensatieketel (0,1%)
- Groot potentieel!
- Premie condensatieketel echter beperkt tot subdoelgroep beschermde afnemers waarvan er in startgroep slechts 2.021 zaten (15%)

Conclusie:

- Er is een enorm potentieel, maar de ondersteunende premie (toen 800 euro, vanaf 2017 1800 euro) is enkel voor beschermde afnemers beschikbaar
- In het geval het gaat om vervanging van decentrale verwarming vormt de hoge totaalprijs een grote belemmering.

Infrax – hoogrendementsglas

- 4.116 scans → 979 potentieel (24%) → 24 premiedossiers glas (0,6%)
- Wat vervanging van enkel glas betreft: potentieel al grotendeels ingevuld, zelfs bij doelgroepers
- Startgroep doelgroepscans: 50% appartementen en 10% eigenaars, 10% privé huurders, 80% sociale huurders
- Nog glasvervanging potentieel: 35% appartementen en 14% eigenaars, 16% privé huurders, 70% sociale huurders
- Eindgroep investeerders glas als gevolg van scan: 4% appartementen en 75% eigenaars, 4% privé huurders, 21% sociale huurders

Eandis - hoogrendementsglas

- 13.483 scans → 4.024 potentieel (30%) → 160 premiedossiers glas (1,2%)
- Wat vervanging van enkel glas betreft: potentieel al grotendeels ingevuld, zelfs bij doelgroepers (weliswaar minder dan representatief Vlaams)
- Startgroep doelgroepscans: 50% appartementen en 7% eigenaars, 15% privé huurders, 78% sociale huurders
- Nog glasvervanging potentieel: 34% appartementen en 10% eigenaars, 24% privé huurders, 66% sociale huurders
- Eindgroep investeerders glas als gevolg van scan: 21% appartementen en 25% eigenaars, 18% privé huurders, 57% sociale huurders

Conclusie hoogrendementsglas:

- de combinatie woningtype en eigendomsstatuut: vooral eigenaars van eengezinswoningen investeren in hoogrendementsglas
- In Eandisgebied zijn er ook heel wat realisatie bij sociale huur tengevolge een in de tijd beperkte extra ondersteuning

Infrax – muurisolatie

- 4.116 → 3.871 potentieel (94%) → 27 premiedossiers muur (0,7%)
- Nog heel groot potentieel!
- Startgroep doelgroepscans: 50% appartementen en 10% eigenaars, 10% privé huurders, 80% sociale huurders
- Muurisolatie potentieel: 50% appartementen en 8% eigenaars, 10% privé huurders, 82% sociale huurders
- Eindgroep investeerders muurisolatie als gevolg van scan: 4% appartementen en 81% eigenaars, 7% privé huurders, 11% sociale huurders

Eandis – muurisolatie

- 13.483 → 12.245 potentieel (91%) → 41 premiedossiers muur (0,3%)
- Nog heel groot potentieel!
- Startgroep doelgroepscans: 50% appartementen en 7% eigenaars, 15% privé huurders, 78% sociale huurders
- Muurisolatie potentieel: 49% appartementen en 6% eigenaars, 16% privé huurders, 77% sociale huurders
- Eindgroep investeerders muurisolatie als gevolg van scan: 15% appartementen en 51% eigenaars, 15% privé huurders, 34% sociale huurders

Conclusie muurisolatie:

- de combinatie woningtype en eigendomsstatuut: vooral eigenaars van eengezinswoningen investeren in muurisolatie tengevolge een in de tijd beperkte extra ondersteuning
- In Eandisgebied zijn er ook heel wat realisatie bij sociale huur te gevolge een in de tijd beperkte extra ondersteuning

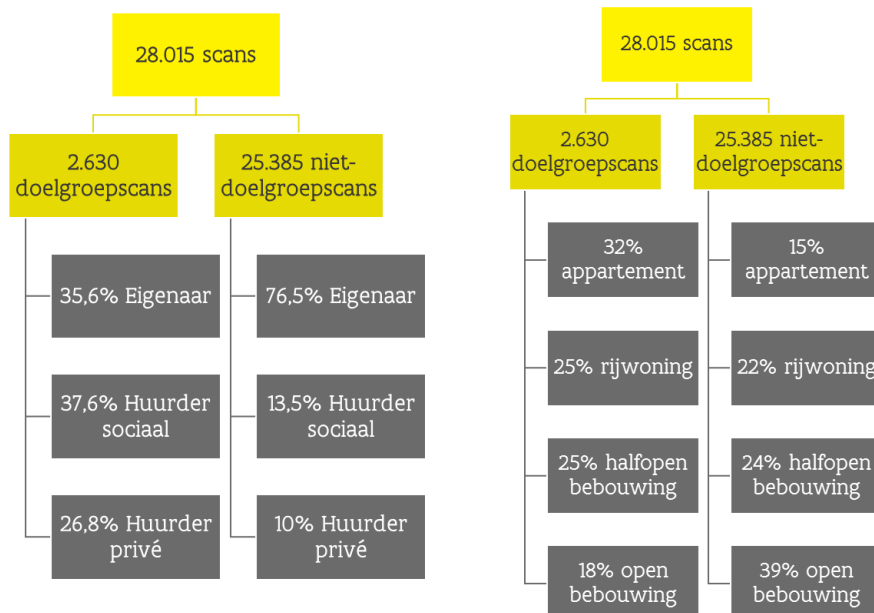
Samengevat:

	doelgroep scans	potentieel	match
infrax dak	100%	44%	3%
	50% appartementen	29% appartementen	6% appartementen
	10% eigenaars, 10% huurders privé, 80% sociale huurders	11% eigenaars, 13% huurders privé, 76% sociale huurders	47% eigenaars, 23% huurders privé, 30% sociale huurders
eandis dak	100%	43%	1,83%
	50% appartementen	32% appartementen	17% appartementen
	7% eigenaars, 15% huurders privé, 78% sociale huurders	7% eigenaars, 19% huurders privé, 74% sociale huurders	11% eigenaars, 7% huurders privé, 82% sociale huurders
infrax glas	100%	24%	0,50%
	50% appartementen	35% appartementen	4% appartementen
	10% eigenaars, 10% huurders privé, 80% sociale huurders	14% eigenaars, 16% huurders privé, 70% sociale huurders	75% eigenaars, 4% huurders privé, 21% sociale huurders
eandis glas	100%	30%	1,18%
	50% appartementen	34% appartementen	21% appartementen
	7% eigenaars, 15% huurders privé, 78% sociale huurders	10% eigenaars, 24% huurders privé, 66% sociale huurders	25% eigenaars, 18% huurders privé, 57% sociale huurders
infrax muur	100%	95%	0,65%
	50% appartementen	50% appartementen	4% appartementen
	10% eigenaars, 10% huurders privé, 80% sociale huurders	8% eigenaars, 10% huurders privé, 82% sociale huurders	81% eigenaars, 7% huurders privé, 11% sociale huurders
eandis muur	100%	91%	0,30%
	50% appartementen	49% appartementen	15% appartementen
	7% eigenaars, 15% huurders privé, 78% sociale huurders	6% eigenaars, 16% huurders privé, 77% sociale huurders	51% eigenaars, 15% huurders privé, 34% sociale huurders
infrax condensatieketel	100%	80%	0%
	13% beschermde afnemers	13% beschermde afnemers	
	50% appartementen	51% appartementen	
	10% eigenaars, 10% huurders privé, 80% sociale huurders	9% eigenaars, 11% huurders privé, 80% sociale huurders	
eandis condensatieketel	100%	74%	0,05%
	15% beschermde afnemers	16% beschermde afnemers	
	50% appartementen	53% appartementen	0% appartementen
	7% eigenaars, 15% huurders privé, 78% sociale huurders	7% eigenaars, 18% huurders privé, 75% sociale huurders	86% eigenaars, 14% huurders privé, 0% sociale huurders

Opvallend is dat hoewel het aandeel van sociale huurders in de uitgevoerde scans grotendeels overeenstemt in de werkingsgebieden van Eandis en Infrax, er voor de via Eandis uitgevoerde scans in verhouding veel doorstroom is naar energiebesparende werken, terwijl bij Infrax het aandeel eigenaars wat dat betreft veel hoger ligt.

Deze cijfers tonen aan dat het doorstroompercentage van 20% niet wordt gehaald.

Ook de cijfers uit de periode voor de scans beperkt werden tot de prioritaire groepen werden onder de loep genomen, met dien verstande dat er bovendien nog andere stimulansen bestonden (Vlaamse dakisolatiepremie, premie niet-belastingbetaler, 40% belastingvermindering, ...). Voor de scans uitgevoerd in 2010 werd de match met de uitbetaling van een premie voor dakisolatie, muurisolatie, hoogrendementsglas of een condensatieketel in de jaren 2010 tot en met 2012 geanalyseerd. Een belangrijke nuance daarbij is dat in 2010 de scan nog als algemeen sensibiliserend instrument werd ingezet voor de hele bevolking. Bijgevolg werd destijds slechts een beperkt aandeel van de scans uitgevoerd bij de "kwetsbare doelgroep", die bovendien toen ook nog beperkt was tot de "beschermde afnemers".

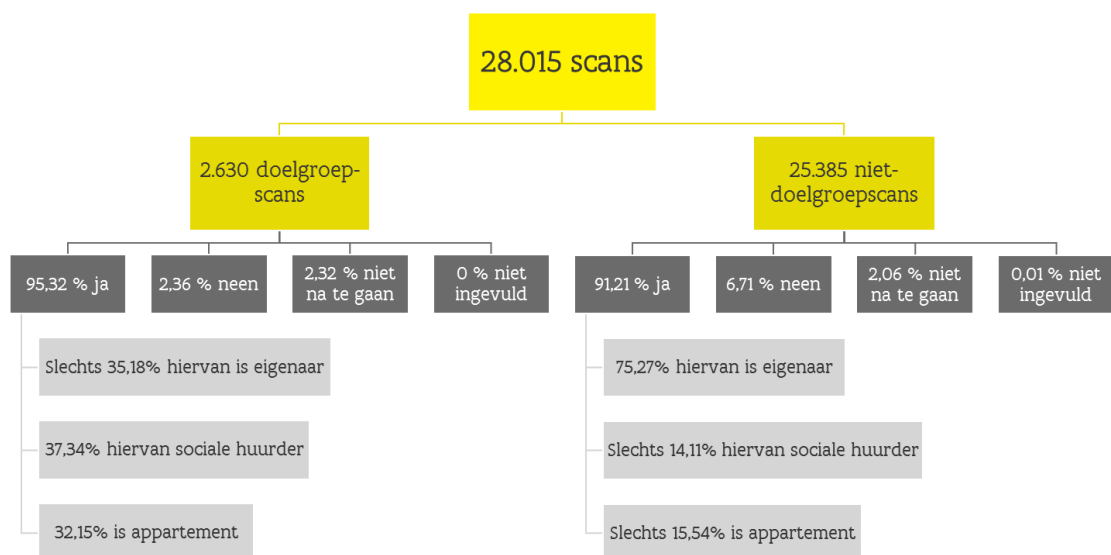
Een eerste opmerkelijke vaststelling is het grote aandeel open bebouwing dat bij de niet-doelgroep 39% bedroeg en bij de doelgroep beschermde afnemers 18% waar dit voor de scans 2013 bij de prioritaire groep slechts 4,5% was.

Ook het aandeel appartementen bleek opmerkelijk lager in 2010 met 32% bij de doelgroep en 15% bij de rest. Voor de scans bij de doelgroep in 2013 ging het om 50%. Wellicht is dit grotendeels te verklaren door het grote aandeel sociale huurders in 2013 (78,5%), dat in 2010 binnen de doelgroep beperkt bleef tot 36% (bij de reguliere klanten 13,5%).

In 2013 noteerden we slechts 7,4% eigenaars en 92,5% huurders (14,1% private en 78,5% sociale huurders). In 2010 was het aandeel eigenaars veel hoger met respectievelijk 35,6% bij de doelgroep beschermde afnemers tot zelfs 76,5% bij de reguliere groep. Bijkomend valt op dat mensen uit de doelgroep die in een appartement wonen, slechts in 8,6% van de gevallen eigenaar is, en in 47,5% sociale huurder.

Niet-doelgroepers	eigenaar	Huurder van een privé woning	huurder van een sociale woning	Eindtotaal
appartement	32,42%	31,31%	36,27%	100,00%
gesloten bebouwing	72,92%	10,30%	16,78%	100,00%
half open bebouwing	76,17%	6,82%	17,01%	100,00%
vrijstaande woning	95,81%	3,58%	0,61%	100,00%
Eindtotaal	76,46%	10,05%	13,49%	100,00%
doelgroepers	eigenaar	Huurder van een privé woning	huurder van een sociale woning	Eindtotaal
appartement	8,58%	43,98%	47,44%	100,00%
gesloten bebouwing	38,31%	24,74%	36,95%	100,00%
half open bebouwing	36,67%	15,30%	48,03%	100,00%
vrijstaande woning	78,63%	15,17%	6,20%	100,00%
Eindtotaal	35,59%	26,81%	37,60%	100,00%

Voor deze woningen werd het technisch potentieel in kaart gebracht, met andere woorden: hoeveel woningen komen in aanmerking voor minstens één van de maatregelen (dakisolatie, muurisolatie, hoogrendementsglas, condensatietel). Dit leverde het volgende resultaat op:

We beschouwen verder de categorieën “ja” en “niet na te gaan” als technisch potentieel. Op basis daarvan blijkt dat voor 28.015 uitgevoerde scans er 26.246 woningen (93,7%) met potentieel zijn. Voor 5.456 van die adressen werd een premie aangevraagd, wat overeenstemt met 19,5% van alle scans of 20,8% van de scans met technisch potentieel.

Opvallend is dat als er energiebesparende werken worden uitgevoerd, dat in 95,6% van de gevallen in eengezinswoningen is en in 82,5% van de situaties door eigenaars.

Woningen met energiebesparende investering(en)	5.456	100%
Appartementen	240	4,4%
Eengezinswoningen	5.216	95,6%
Eigenaars	4.501	82,5%
Huurders privaat	249	4,6%
Huurders sociaal	706	12,9%

Als we de analyse beperken tot de doelgroep, dan zien we voor de 2.630 uitgevoerde scans een technisch potentieel van 2.568 woningen of 97,6% (iets hoger dan voor de totale groep (93,7%)). Voor 361 van die adressen werd een premie aangevraagd, wat overeenstemt met 13,7% van de scans of 14% van het potentieel.

Woningen doelgroep met energiebesparende investering(en)	361	100%
Appartementen	28	7,7%
Eengezinswoningen	333	92,2%
Eigenaars	188	52,0%
Huurders privaat	49	13,6%
Huurders sociaal	124	34,3%

Vergeleken met de totale groep, stellen we voor de subgroep kwetsbare afnemers opmerkelijke verschillen vast:

- meer mensen wonen in een appartement: 7,7% tov 4,4%;
- het aandeel eigenaars ligt veel lager: 52% tov 82,5%;
- het aandeel huurders ligt ongeveer drie keer hoger voor zowel de private als de sociale huurder
 - o private huur: 13,6% tov 4,6%
 - o sociale huur: 34,3% tov 12,9%.

De cijfers van 2013, toen de scans quasi exclusief voorbehouden waren voor de vastgelegde prioritaire doelgroepen, vertonen een compleet omgekeerde verhouding: 78,5% sociale huur, 14,1% private huur en

slechts 7,4% eigenaar. Samenhangend met het grote aandeel sociale huur is ook het enorm toegenomen aandeel appartementen (49,8%) opmerkelijk.

In huurwoningen van sociale huisvestingsmaatschappijen ligt de investeringsbeslissing en de technische coördinatie van de uitvoering van de werken in handen van de huisvestingsmaatschappij, wat maakt dat het aanbieden van individuele begeleidingstrajecten gericht op de uitvoering van energiebesparende investeringen (opvolgscans type 2 a, b en c) weinig relevant is. Daarom werd in het Energiebesluit in 2015 bepaald dat sociale huisvestingsmaatschappijen niet langer in aanmerking komen voor begeleiding voor de uitvoering van energiebesparende investeringen. Het hoge aandeel sociale huurwoningen in basisscans, maakt wel dat de pool voor mogelijke doorstroom naar begeleidingstrajecten beperkt is.

Zoals blijkt uit het voorgaand, situeerde het percentage doorstroom vanuit de scan naar de uitvoering van energiebesparende investeringen waarvoor een premie werd uitbetaald zich enkel in de eerste periode rond de 20%. De verhouding was toen 4/5^e eigenaar, 1/5^e huurder. Bovendien werd de scan voornamelijk ingezet op spontane vraag van geïnteresseerde klanten, waarvan het merendeel reguliere klanten en slechts een minderheid kwetsbare gezinnen. Uit de recentere metingen zien we dat we nu hoofdzakelijke huurders bereiken (78,5% sociale huur, 14,1% private huur), voor wie de investeringen eerder uitzonderlijk zijn. Niet enkel het erg grote aandeel eigenaars, maar ook de uitgebreide steunmechanismen voor energiebesparende werken lagen aan de basis van het hoge aantal uitvoeringen van energiebesparende werken. Naast de belastingvermindering voor een hele reeks energiebesparende werken, waren er cumuleerbare REG-premies en voor dakisolatie de forfaitaire Vlaamse dakisolatiepremie (500 euro).

Om te beoordelen vanaf welke ratio uitgevoerde scans – uitvoering van energiebesparende werken er sprake kan zijn van succesvolle toeleiding, kan het verhelderend zijn de algemene premiecijfers te analyseren. Onderstaande tabel bevat voor alle Vlaamse huishoudelijke afnamepunten de aantallen uitgekeerde premies voor isolatiemaatregelen en de plaatsing van een condensatietel met telkens de vermelding van het percentage van de huishoudens dat op jaarbasis deze werken uitvoert.

Huishoudelijke premiedossiers netbeheerders	2010	%	2011	%	2012	%	2013	%	2014	%	2015	%
Dakisolatie	58.662	2,17%	69.958	2,59%	71.644	2,65%	53.298	1,97%	41.117	1,52%	54.144	2,01%
HR glas						0,00%		0,00%	29.380	1,09%	29.409	1,09%
HR glas ter vervanging van enkel glas	56.058	2,08%	58.709	2,17%	55.047	2,04%	48.639	1,80%		0,00%		0,00%
Vervanging dubbel glas of in nieuwbouw	8.198	0,30%	9.444	0,35%	6.672	0,25%	732	0,03%		0,00%		0,00%
Condensatietel ter vervanging	47.677	1,77%	54.440	2,02%	38.339	1,42%	1.388	0,05%	865	0,03%	959	0,04%
Muurisolatie	9.160	0,34%	13.240	0,49%	14.492	0,54%	21.215	0,79%	18.779	0,70%	21.188	0,78%
Vloer-/kelderisolatie bestaande woning	1.219	0,05%	1.403	0,05%	4.368	0,16%	7.584	0,28%	6.161	0,23%	7.542	0,28%
Totaal isolatiemaatregelen + condensatietel	180.974	6,70%	207.194	7,67%	190.562	7,06%	132.856	4,92%	96.302	3,57%	113.242	4,19%

Voor de individuele maatregelen zien we dat in het piekjaar 2012 het aantal premies uitgekeerd voor dakisolatie slechts goed is voor 2,65 % van de huishoudens. Voor alle maatregelen samen komen we in het topjaar 2011 op 7,6%, met nadien een stabilisatie tot rond de 4%.

Besluit nulmeting:

In 2010 waren er relatief veel eigenaars die een scan genoten (82,5%), die toen nog algemeen was: voor bijna 19,5 % van de scans was er een match met de uitvoering van energiebesparende werken. Binnen de prioritaire doelgroep ging het om 14%. In die periode bestond er uitgebreide, cumuleerbare ondersteuning (premies, belastingvermindering 40%, Vlaamse dakisolatiepremie, renovatiepremie,....).

In 2013 telden we 92,6% huurders in de gescande woningen én werden enkel nog scans uitgevoerd bij de meest kwetsbare gezinnen: voor 3,5% van de uitgevoerde scans was er een match tussen scans en energiebesparende werken.

Het lijkt zinvol om als nulmeting voor de match tussen scans en de daarop volgende uitvoering van energiebesparende werken, het doorstroompercentage van 3,5% als basis te nemen.

Aanvullend op het voorgaande blijkt dat de doorstroom vanuit de opvolgscans type 2 naar een daaropvolgende investering waarvoor een premie werd uitgekeerd, vlot verloopt, zoals de cijfers voor opvolgscans type 2 uitgevoerd in 2016 aantonen.

opvolgscans type 2 die in effectieve investering resulteerden tot half mei 2017			
	totaal aantal scans 2016	resulteerden in investering	%
type 2A dak	505	442	88%
type 2B glas	67	56	84%
type 2C verwarming	52	35	67%

Gegeven de kenmerken van de begeleide doelgroep, kan worden aangenomen dat het merendeel van deze investeringen niet zou hebben plaatsgevonden zonder het aanbod van een begeleidingstraject.

6. EVALUATIE EN AANBEVELINGEN

6.1. EVALUATIE VAN HET INSTRUMENT VAN DE ENERGIESCAN

De beleidsbrief 2016 – 2017 vermeldt dat de lopende evaluatie voorstellen zal bevatten ter optimalisatie van basisscan en opvolgscan en de werking van de energiesnoeiers in het algemeen.

Uit punt 4 (historiek) en 5 (link scans en uitvoering van energiebesparende werken) kunnen de volgende algemene conclusies worden getrokken:

1. De energiescan evolueerde van een algemeen instrument dat voornamelijk door eigenaars werd benut naar een dienstverlening exclusief voorbehouden voor de meest kwetsbare huishoudens, vaak huurders.
2. Van bij de aanvang lag het accent van de energiescan op sensibilisering, gedragswijziging en begeleiding bij het oplossen van problemen met energie. Later werd dit aangevuld met mogelijke begeleiding bij de uitvoering van energiebesparende werken.
3. De afgelopen jaren wordt meer dan 80% van de energiescans uitgevoerd bij kwetsbare huurders
4. Kwetsbare huurder hebben vaak weinig impact op de structurele renovatie van de woning. Onder meer daarom maakt opvolgscans type 2 slechts 3% van het totaal aantal uitgevoerde energiescans uit. Evenwel blijkt dat, indien ze worden uitgevoerd, in meer dan 8 op 10 van de gevallen effectief leiden tot energiebesparende werken, wat de meerwaarde van de geboden begeleiding en ontzorging aantoont
5. In het geval een kwetsbaar gezin niet onmiddellijk in de mogelijkheid is om energiebesparende werken te financieren, is in de huidige context de energiescan (bassiscan en opvolgscan type 1) samen met de kortingbon voor energiezuinige toestellen, het enige instrument in het Vlaamse beleid rond rationeel energiegebruik dat voor deze doelgroep beschikbaar is, en als dusdanig is opgenomen in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding.
 - o op basis van een doelgroep waarvan de omvang wordt ingeschat op 280.000 gezinnen, wordt op jaarbasis voor 6-7% van deze gezinnen een begeleidingstraject opgestart.

Samen met de bassiscan biedt de opvolgscan type 1 een trajectmatige aanpak in de strijd tegen energiearmoede. Naast de aandacht die gaat naar de woning, wordt hierbij tijdens 2 contactmomenten voornamelijk gefocust op de bewoner en diens concrete noden.

Gezinnen kunnen door op zoek te gaan naar de laagste prijs 92 euro besparen voor elektriciteit en 186 euro voor aardgas of in totaal 278 euro (VREG-cijfers april 2017). Ook blijkt dat gezinnen die het meeste baat hebben bij een overstap het minst switchen. Een kwalitatieve overstap regelen veronderstelt echter dat de energieadviseur zicht heeft op het verbruik en op de facturen. Zeer vaak zijn die gegevens tijdens een eerste huisbezoek niet aanwezig. Tussen een basis- en opvolgscan worden bewoners aangespoord om hun verbruik te monitoren én kunnen de historische verbruiksgegevens bij de distributienetbeheerder worden opgevraagd. Op basis daarvan kan de energieadviseur de overstap naar de meest interessante energieleverancier begeleiden.

Bovenop de financiële besparing door de overstap naar een voordeligere leverancier, genereren ook de gedragstips, de toelichting bij rechten en premies en de bijkomende kleine energiebesparende maatregelen via een lager verbruik bijkomende besparing die afhankelijk van de leefgewoontes kan oplopen tot honderden euro's op jaarbasis. Op langere termijn creëren deze structurele besparingen budgettaire ruimte die vooral bij gezinnen met een eigendom alsnog kan leiden tot energiebesparende investeringen, al dan niet ondersteund door een energielening. Voor de huurders is de scan een onmisbare schakel binnen een structurele aanpak van energiearmoede aan de bron.

6.2. AANBEVELINGEN

Uit het Grote Woononderzoek 2015 blijkt dat 1 miljoen Vlaamse woningen niet voldoen aan de minimale kwaliteitsnormen uit de Vlaamse Wooncode. Ondanks het feit dat er al 230.000 scans werden uitgevoerd, is er nog een grote woningvoorraad beschikbaar waar een scan relevant zal zijn. Hoewel het duidelijk is dat heel wat van deze woningen andere structurele gebreken hebben dan gerelateerd aan energie-efficiëntie, alsook dat de afweging renovatie versus sloop en heropbouw relevant is, kan een scan voor de bewoners een grote meerwaarde bieden op het vlak van energiezuinig gedrag, kleine maatregelen en het afsluiten van een voordeliger contract.

Op 23 mei 2016 publiceerde de SERV haar advies inzake het Energiearmoedeprogramma. Hierin stelde de SERV dat Vlaanderen een uitgebreid instrumentarium tegen armoede en energiearmoede heeft, maar dat het ambitieniveau nog omhoog kan. Een van de aanbevelingen is dat er moet ingezet worden op ontzorging, met een wervende aanpak die de beoogde doelgroepen aanspreekt en die eenvoudig en laagdrempelig is.

In dit advies formuleerde de SERV vier acties om de strijd tegen energiearmoede ten volle aan te gaan. Ten eerste zijn extra investeringen in sociale woningen belangrijk om de woonarmoede en dus ook energiearmoede aan te pakken, om het energieverbruik te verminderen én om economische multiplicatoreffecten en lokale werkgelegenheid te genereren. Ten tweede vraagt de SERV een rondgang met plaatsbezoeken die bij kwetsbare gezinnen gegarandeerd 250 euro per gezin per jaar besparen. Ten derde is een brede switchcampagne nodig om consumenten aan te zetten om bewuster te kiezen en zo te besparen op hun energie-, telecom- én verzekeringsfactuur. Tot slot kan een bundel experimenten het energiearmoedebeleid versterken en onderbouwen. De energiescan kan daarin een centrale rol spelen.

Om alle gezinnen in energiearmoede op vijf jaar tijd te bereiken, zullen volgens de SERV ongeveer 50.000 bezoeken per jaar nodig zijn, een verdubbeling van het huidige aantal energiescans, met bovendien een uitgebreidere doorlichting dan nu het geval. Met een aanbevolen verhoging van het ambitieniveau verwijst de SERV naar de beperktheid van de bestaande maatregelen in verhouding tot de behoeften. De Vlaamse sociale energiemaatregelen zijn qua opzet en bereik zeer beperkt in vergelijking met het aantal behoeftigen. De Vlaamse sociale energiemaatregel met het hoogste bereik is de energiescan met 20 tot 25.000 scans per jaar, terwijl er afhankelijk van de definitie tot meer dan 660.000 mensen of 270.000 gezinnen in energiearmoede leven.

Op basis van de in deze nota uitgewerkte analyse, de bevraging van de stakeholders en het hiervoor vermelde SERV-advies worden een aantal aanbevelingen voor aanpassing en de optimalisatie van de energiescan voorgelegd, die we als volgt groeperen:

- Het actiever en intenser begeleiden van kwetsbare gezinnen bij een leverancierswissel
- Maatregelen die de doorstroom naar de uitvoering van meer energiebesparende werken faciliteren
- Aanpassingen aan de vergoeding voor de energiescan
- Overige aanbevelingen

6.2.1. Het actiever en intenser begeleiden van kwetsbare gezinnen bij een leverancierswissel

Uit de marktmonitor 2016¹ van de VREG bleek dat tot 30% van de elektriciteitsverbruikers en 25% van de aardgasverbruikers geen bewuste keuze maakt voor een leverancier. Gezinnen kunnen door op zoek te gaan naar de laagste prijs gemiddeld 92 euro besparen voor elektriciteit en 186 euro voor aardgas. Dit betekent mogelijk een gemiddelde besparing van 278 euro (VREG-cijfers april 2017). Bij gezinnen die nog nooit van leverancier wisselden kan het voordeel nog hoger oplopen. Bovendien bleek uit dit rapport ook dat voornamelijk kwetsbare gezinnen te weinig overgaan tot een leverancierswissel, onder meer omwille van een (gepercipieerde) onwetendheid. Bovendien kan via het switchen van leverancier structureel verlagen van de energiefactuur pakt de energiearmoede aan de bron aan en opent perspectief op mogelijke volgende stappen (energiebesparende ingrepen).

Tot de standaard dienstverlening van een energiescan (basisscan) behoort de controle van de energiefactuur en de uitvoering van de online leveranciersvergelijking van de VREG (V-test). Dit geeft de klant meteen een zicht op de mogelijke financiële besparing tengevolge een leverancierswissel. Het effectief begeleiden van de gezinnen bij het afsluiten van een contract bij een voordeligere leverancier is soms niet haalbaar binnen het tijdsbestek van een eerste huisbezoek. Wel wordt eventuele interesse geregistreerd. De effectieve begeleiding bij de overstap naar een voordeligere leverancier is opgenomen in de opvolgscan type 1 als 1 van de 6 modules (waarvan er minstens 4 moeten worden aangegeven als relevant in de basisscan).

De gemiddelde besparing op de verbruiksfactuur die samenhangt met een switch van leverancier vormt een structurele aanpak in de strijd tegen energiearmoede. De uitgespaarde middelen verlichten de gezinsuitgaven en kunnen eventueel worden ingezet voor de financiering van energiebesparende investeringen.

Aanbeveling: het effectief veranderen van leverancier integreren in de basisscan. Gezinnen die op basis van de tijdens de scan uitgevoerde V-test meteen willen overstappen, worden begeleid tijdens het eerste huisbezoek.

Eén van de belangrijkste moeilijkheden die Energiesnoeiers tegenkomen tijdens een energiescan is het ontbreken van verbruiksgegevens, bijvoorbeeld doordat de meest actuele jaarafrekening niet beschikbaar is. Verbruiksgegevens kunnen bij de netbeheerder worden opgevraagd door derden, maar enkel mits schriftelijk akkoord van de bewoner.

Aanbeveling: met de distributienetbeheerders een afsprakenkader vastleggen dat toelaat dat energiescanbedrijven mits voorafgaandelijk akkoord van de klant verbruiksgegevens ter beschikking krijgen.

De energiescanbedrijven signaleerden verder dat met dit doel voor ogen de huidige volledige opvolgscan type 1 wellicht niet de meest efficiënte manier van werken is. Zitdagen op kantoor of op centrale locaties bieden dan voordelen. Om redenen van efficiëntie kan geopteerd worden voor een collectieve aanpak waarbij huisbezoeken worden vervangen door afspraken op een centrale locatie. Hierbij dienen dan wel afspraken te worden gemaakt op het vlak van de vergoeding, die minder hoog zal moeten liggen als die voor een volledige energiescan/opvolgscan.

Aanbeveling: lukt een leverancierswissel niet tijdens het eerste bezoek, omdat het gezin hierover wil nadenken of omdat de tijd ontbreekt, kan beroep worden gedaan op verdere begeleiding:

- ofwel via de bestaande opvolgscan type 1 in de woning van het huishouden. Dit enkel indien er nog ten minste drie andere modules als relevant worden geïdentificeerd.
- ofwel via een nieuw type begeleiding met een unieke focus op een leverancierswissel, waarvoor een aparte financiering in verhouding tot de beperktere omvang en tijdsinvestering van de dienstverlening wordt voorzien

¹ Bron: VREG, Marktmonitor 2016, beschikbaar op: <http://www.vreg.be/sites/default/files/document/rapp-2016-15.pdf>.

- ofwel via de energiehuizen die deze dienstverlening als onderdeel van hun takenpakket als energieloket zullen aanbieden ten laatste vanaf 1 januari 2019.

De invoering van het vermelde nieuwe type begeleiding vergt een aanpassing in zowel het Energiebesluit (waarin de vergoeding voor een scan is vastgelegd) als in het VEA-uitvoeringsbesluit, dat de types opvolgscan in detail beschrijft.

Dit voorstel sluit aan bij de aanbevelingen van de SERV voor enerzijds de realisatie op grote schaal van rondgangen aan huis bij kwetsbare gezinnen die minstens 250 euro op jaarbasis opleveren en anderzijds het opzetten van een brede switchcampagne.

6.2.2. Maatregelen die de doorstroom naar de uitvoering van meer energiebesparende werken faciliteren

Van de REG-premies gaat nu slechts 2 à 3% naar beschermde afnemers, terwijl zij ongeveer 10% van de afnemers uitmaken en terwijl hun woningen gemiddeld de slechtste energieprestaties vertonen.

De algemene energieprijzen slagen er niet in de kwetsbare doelgroepen voldoende te bereiken.

De Sumatra software heeft veel mogelijkheden op het vlak van het lokaal in kaart brengen van het potentieel voor verschillende energiebesparende werken. Samen met de netbeheerders en de uitvoerders van de energiescan kunnen concrete collectieve acties worden uitgewerkt met een interessant aanbod van trajectbegeleiding voor energiebesparende werken. Dit kan per klassieke brief maar ook een combinatie met het gebruik van communicatie via mail en sms kan onderzocht worden. Aangezien de Sumatratool detailrapportage tot op het niveau van de gemeente toelaat, behoort een erg concrete samenwerking met gemeentelijke diensten en/of lokale actoren op het vlak van woonbeleid en armoedebestrijding tot de mogelijkheden. Hiervoor kan in het najaar van 2017 een plan van aanpak worden ontwikkeld.

Een voorbeeld:

Sinds begin 2017 is de premie voor een condensatieketel voor beschermde afnemers verhoogd van 800 tot 1800 euro. Bovendien kan deze worden gecombineerd met de Vlaamse Renovatiepremie. Voor de financiering kan een renteloze lening worden ingezet. De beschikbare gegevens laten toe om bijvoorbeeld op niveau van een gemeente een selectie te maken van beschermde afnemers uit wiens scandossier blijkt dat er interesse is in ketelvervangingen. Een interessant aanbod op maat kan wellicht een aantal mensen over de streep trekken.

Aanbeveling: de beschikbare gegevens over de 230.000 uitgevoerde scans gericht herbenutten

Hoewel de opvolgscan type 2 in aantal beperkt is, leidt hij meestal tot de uitvoering van investeringen.

Tabel: opvolgscans type 2 uitgevoerd in 2016 en aantal daarvan dat vervolgens resulteerde in investering

uit sumatra cijfers getrokken op 23/05/2017	totaal aantal opvolgscans 2016	resulteerden in investering	%
type 2A dak	505	442	88%
type 2B glas	67	56	84%
type 2C verwarming	52	35	67%

De opvolgscans type 2 vormen vaak ook een doorstroomkanaal naar de sociale isolatieprojecten op de private huurmarkt, waarbij een aantrekkelijke premie wordt gecombineerd met begeleiding bij de voorbereiding en de uitvoering van de werken.

In 2012 werd de sociale dakisolatiepremie voor private huurwoningen bewoond door kwetsbare gezinnen ingevoerd. De volgende tabel biedt een zicht op de realisaties tot eind 2016.

Dossiers sociale dakisolatie							
	Eandis		Infrax		Vlaanderen		jaarlijkse evolutie
	aanvragen	uitbetaald	aanvragen	uitbetaald	aanvragen	uitbetaald	
2012	77	72	54	50	131	122	/
2013	477	440	180	178	657	618	402%
2014	545	524	142	121	687	645	5%
2015	548	510	393	144	941	654	37%
2016	635	243	392	77	1027	320	9%
TOTALEN	3282	2046	1456	570	4738	2616	

Hieruit blijkt duidelijk de meerwaarde van begeleiding en ontzorging bij werken.

Uit de achterliggende cijfers valt op dat er regionale verschillen zijn. Vooral Vlaams-Brabant en, in mindere mate Oost-Vlaanderen, scoren minder goed. Aan de basis van het succes liggen meestal krachtige lokale partnerschappen die er in slagen een intensieve begeleiding aan te bieden.

Aanbeveling: De succesformule van goed werkende partnerschappen in kaart brengen en verspreiden via bestaande kanalen. Ten laatste vanaf 1 januari 2019 zullen de energiehuizen deze rol opnemen in hun takenpakket als unieke loket. Vanuit de basisscan wordt dan doorverwezen naar de energiehuizen. Dit moet worden aangepast in het VEA-uitvoeringsbesluit.

Met ingang van 2017 werden deze isolatieprojecten uitgebreid met trajecten voor hoogrendementsglas en spouwmuurisolatie. Om het succes van deze uitbreiding aan te zwengelen, is extra promotie bij huurders en verhuurders nodig.

Er zijn vandaag grote campagnematige inspanningen nodig van de promotoren om de adressen te vinden en huurders en eigenaars te overtuigen. Zeker nu projectpromotoren in 2017 een totaalpakket van meerdere maatregelen kunnen aanbieden aan eigenaar-verhuurders, zijn er groeimogelijkheden.

Vanaf april 2017 wordt een nieuwe brochure over deze maatregelen verspreid. In juni 2017 worden provinciale infosessies voor doorverwijzers (OCMW's, lokale besturen, woondiensten, sociale verhuurkantoren, armenverenigingen,...) georganiseerd in samenwerking met de VREG (leverancierswissel) en de netbeheerders. In oktober 2017 volgen bijkomende sessies. Op het programma: de sociale energiemaatregelen voor private huurwoningen, de energiescan, premies (en verhogingen voor beschermde afnemers, kortingbonnen voor energiezuinige huishoudtoestellen, de energielening, de V-test,...).

In deze communicatie wordt ook uitdrukkelijk en gericht op de eigenaar-verhuurders verwezen naar het bestaan, de toepassing en de handhaving van de Vlaamse dakisolatienorm en de dubbelglasnorm uit de Vlaamse Wooncode). De Vlaamse dakisolatienorm lijkt in deze context nog niet genoeg ingang gevonden te hebben op de private huurmarkt. Ook de dubbelglasnorm die vanaf 2020 gefaseerd wordt ingevoerd kan bijkomende eigenaar-verhuurders aanzetten tot actie.

Aanbeveling: Het opzetten van een centrale communicatiecampagne voor de promotie van sociale energie-efficiëntie maatregelen in de private huursector (dakisolatie, hoogrendementsglas, spouwmuurisolatie).

Sinds 2014 komen personen die een woning of appartement op de bovenste verdieping huren op de private huurmarkt met een geregistreerde huurprijs van max. 450 EUR (of 500 EUR in centrumsteden en Vlabinvestgebied) in aanmerking voor een energiescan en voor de sociale isolatieprojecten. In 2016 besliste de Vlaamse Regering deze bedragen éénmalig te indexeren en voorts jaarlijks op basis van de evolutie van de

gezondheidsindex waardoor ze thans respectievelijk 462,74 en 512,74 euro per maand bedragen. Uit het jaarrapport van de Huurdersbond blijkt dat een huurder vorig jaar gemiddeld 590,22 euro per maand voor zijn huis of appartement betaalde. Een jaar eerder was dat nog 574,45 euro.. Analyses van het Steunpunt Wonen bevestigen deze opmerkelijke stijging: in 2013 bedroeg de gemiddelde huurprijs voor een eengezinswoning 597 euro en voor een appartement 560 euro.

Tabel 31 Gemiddelde huurprijs type woning bij private huurders volgens aanvangsjaar, GWO 2013

	<2005	2005-2011	>2011	Totaal
Eengezinswoning	479	633	672	597
Appartement	472	564	603	560
Studio	362	363	436	398
Kamer	275	363	426	412
Serviceflat	682	635	641	648
Andere	250		300	268

Bron: GWO 2013, eigen verwerking

Hieruit kan worden afgeleid dat het hanteren van het thans geldende geïndexeerde grensbedrag (gebaseerd op de mediaan huurprijs van 2005) ertoe leidt dat deze categorie een heel erg beperkt aantal woningen bevat, waaronder wellicht heel wat studio's en kamers. Aangezien net deze categorie toelaat om het benutten van de maatregel open te trekken naar de eigenaar-verhuurders als eindverantwoordelijke van de beslissing tot renovatie, is deze categorie onder de huidige voorwaarden zonder voorwerp. Vandaar dat het aangewezen is het grensbedrag gevoelig op te trekken. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de hogere gemiddelde bedragen die worden opgetekend voor huurcontracten met recentere aanvangsjaren.

Aanbeveling: de grensbedragen voor de vermelde categorie optrekken zodat voor meer private huurwoningen sociale isolatieprojecten kunnen worden opgezet

Dit vergt een aanpassing van artikel 6.4.1/8 en 6.4.1/9 van het Energiebesluit van 19 november 2010.

Naar aanleiding van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 mei 2017 tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de energiehuisen en de energieleningen is er door de Vlaamse Regering beslist de taken van de energiehuisen te heroriënteren en te uniformiseren. Daarbij zal worden gestreefd naar een maximale synergie met bijv. de in veel gemeenten al actieve woonloketten, en een meer doorgedreven afstemming met de takenpakketten van de energiesnoeiers (energiescan type 2), de energieconsulenten voor gezinnen, en, rekening houdende met de uitkomst van het kerntakendebat, een aantal van de huidige taken van de netbeheerders. Er worden 3 soorten takenpakketten onderscheiden: een verplicht basispakket, een aanvullend pakket en een vernieuwend pakket. Zowel het aanbieden van ondersteuning bij de V-test en indien relevant wijziging van energieleverancier alsook het ontzorgen en begeleiden bij de uitvoering van energiebesparende werken zouden deel uitmaken van het basispakket. Bijgevolg zal op termijn de huidige dienstverlening van de opvolgscans type 2 deel gaan uitmaken van de basisdienstverlening van de energiehuisen.

Gegeven het relatief kleine aandeel van de opvolgscan type 2 in het totale aantal scans, zal de impact op de tewerkstelling van de uitvoerders van de energiescans beperkt blijven. De basisscan daarentegen kan op basis van een structurele afstemming versterkt worden met een gerichte doorverwijzing naar de lokale instrumenten, maatregelen en projecten waarvan de coördinatie zich zal situeren in het energiehuis dat de functie van uniek loket krijgt.

Aanbeveling: de huidige opvolgscan type 2 afschaffen met ingang van 1 januari 2019 (wijziging van het VEA uitvoeringsbesluit) en de dienstverlening opnemen in het dienstenaanbod van de energiehuisen.

6.2.3. Aanpassing van de vergoeding voor de energiescans

Sinds 2007 is voor de uitvoering van de verschillende types van de energiescan voor de netbeheerders een vergoeding uitbetaald van 200 euro. Dit bedrag is op tien jaar tijd nooit geïndexeerd. Het inhoudelijk programma van de scan is echter verzaamd en met de focus op de kwetsbare doelgroepen weegt het begeleidingsaspect sterk door. Van de 200 euro gaat gemiddeld 20 euro naar het pakket kleine energiebesparende maatregelen. De kostprijs van de toegepaste materialen stijgt mee met de levensduurte. Ook inhoudelijk is het pakket energiebesparende maatregelen aan een update toe. Voornamelijk de wenselijke opname van extra zuinige LED-lampen in het pakket weegt door op de kosten.

Op basis van het voorgaande is het aangewezen om de vergoeding voor de energiescan op te trekken.

Van de gelegenheid kan worden gebruik gemaakt om led-lampen toe te voegen aan het pakket van kleine energiebesparende maatregelen.

Aanbeveling: voorgesteld wordt om vanaf 2018 de financiering voor de energiescans te herzien.:

Dit vereist een aanpassing van artikel 6.4.1/12 van het Energiebesluit van 19 november 2010.

6.2.4. Overige aanbevelingen

In het kader van de evaluatie noteerde het VEA nog de volgende mogelijke bijkomende taken voor uitvoerders van energiescans:

- Energiescanbedrijven die een service aanbieden om de zolder op te ruimen en materiaal tijdelijk te stockeren, ter voorbereiding van energetische renovaties;
- Energiesnoeiërs zetten een isolatiecoach in om mensen met weinig financiële middelen te begeleiden bij het doe-het-zelf isoleren van zijn/haar zolder tegen een voordelig tarief;

Deze voorstellen zullen in het licht van de uitbreiding van de dienstverlening van de energiehuizen verder worden onderzocht.

In het kader van de burenpremie genieten de deelnemers van een uitgebreide begeleiding en ontzorging.

Aanbeveling: in samenwerking met de netbeheerders initiatieven ontwikkelen die de burenpremie toegankelijk maken voor mensen uit de doelgroep van de energiescans. Dit kan onder meer door het matchen van informatie die werd geregistreerd naar aanleiding van een energiescan en het proactief kenbaar maken van lokale lopende projecten tijdens de huisbezoeken. Ook deze initiatieven zullen in het takenpakket van de energiehuizen worden opgenomen met als doel sensibilisering en coördinatie.

De actuele definitie voor de energiescan beschrijft alles wat na de basisscan komt als “een voortgangscntrolebezoek waarbij deze en andere energiebesparende maatregelen kunnen worden uitgevoerd”.

In het licht van de eerder vermelde aanbeveling waarbij een bijkomend begeleidingstype met een unieke focus op het begeleiden van een leverancierswissel wordt ingevoerd, is het aangewezen deze beschrijving aan te passen.

Aanbeveling: de definitie voor de energiescan moet worden aangepast zodat ze meer aansluit bij de voorliggende aanpassingen.